

گهله گورگ

پیشه کی

پیش نم بهینه سهر رافه کرنا فی چیروکی ، مه دفتت بیژین کو کاک حسین عارف خودانی تاقی کرنه کا دیرو دریزه دچیروکا کوردی دا کو دگه هته نیزیکی سی سالاً ههر هوسا سهدا «حوسین عارف» خودانی فی تاقی کرنا دریزه ، گهله ک جارا بی هاتیه خه تابار کرن کو قاره مانیت چیروکی و دیورن ژ کومه فی کورده واری ، نه مازه ره خنه گر به حسی وان چیروکی ت نافبری دکن نه فین ل پستی سالاً (1970) ی ، نفیسین ناشکراتر پستی [مانفیسستا] روانگه بلاف بووی کو سهدا حوسین نیک ژ پیشه وایت وی دهسته کی بوو .

ل فیره هه که نم بیرو باوره ریت هه می ره خنه گرا بهینین دی بیته دریزه پیدان تنی دی کوتنا سی ژوان که ینه به لکی ناخفتنا خو ، سهدا [عبدالرزاق بیمار] و سهدا فوناد قهر داغی نیک دگرن لفی بابته تی ده می بیمار دبیزیت :

[نه گره به چاوی کوردا په تیشه وه سهیری قاره مانه که بکین نه له رهنگو سیمای هلس و که وندا نه له بیرو زور به ی نه ندیشه کانی دا رهنگو دروشمی کوردانه ی ته واپوه تی نیه ، تایه تی په کانی نه ته وایه تی فی رهنگ ناداته وه] ههر وه کو قهر داغی ده فی [پاله وانگه وه که یه کیکی خه یالی نه که ویته پرو وه که وه ی که سیکی واقعی بیت له ولاتیکدا بژی و ئینتمای نه ته وایه تی خوی هه بیت]

ههر چه نده د . عزیزدین مسته فای باوهری یا هه ی ب شیاننا چیروک نفیسی نافبری به فی نه وژی وی خه تابار دکن کو قاره مانیت وی که له ک جارا رهنگی خومالیه تی نینه وه ک دبیزیت [سور بوون له سهر زال بوونی بوخسارو به کار هینانی

- 12 - نالی مدرس ل 117 ، نالی خه زنده دارل 40 ، نالی مقبل ل 7
- 13 - نالی مدرس ل 128 ، نالی خه زنده دارل 81 ، نالی مقبل ل 7
- 14 - نالی مدرس ل 128 ، نالی خه زنده دارل 42 ، نالی مقبل ل 16
- 15 - نالی مدرس ل 285 ، نالی خه زنده دارل 77 ، نالی مقبل ل 28

16 - (دکتور شمس الدین احمد، سهروکی به شی فارسی دانشگای کشمیر له مقاله، که پیدا به نالی «حافظو جمال پرستی» دا ده فی ووشه ی «عیشق» که حافظ له شبعره کانی خویدا زور تر به کاری هینلوه . هویه که بو به یانی ههستی جوان به رستی خوی چونکه ههر وه کو کوتمان «حافظ» له بنه رها سروشی «ئیلهمی» عیشق له وینه ی سروشتی و «کفینات» و «مرگ تو وه» - (مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ به کوشش دکتور منصور رستگار چاپ دوم - شیراز 1380 شمسی ل 29)

17 - (دیوانی خواجه حافظ شیرازی) محمد قزوینی و دکتور قاسم غنی ل 103

- 18 - نالی مدرس ل 308 ، نالی خه زنده دارل 72 ، نالی مقبل ل 28
- 19 - نالی مدرس ل 308 ، نالی خه زنده دارل 80 ، نالی مقبل ل 32
- 20 - سه رچاوه ی ژماره (17) - ل 41
- 21 - نالی مدرس ل 455 ، نالی خه زنده دارل 87 ، نالی مقبل ل 42
- 22 - نالی مدرس ل 535 ، نالی خه زنده دارل 108 ، نالی مقبل ل 35 - 38
- 22 - مانی (نه قاشیکی به ناوو بانگ بووه له زه مانی (اردشیر) یا له ره مانی «بهرام شادا» بووه داوای پیغه مبه ریتی کردووه ، بارام شا کوشتی . له کتیبه کانی «ارژنگ» ه که پره له وینه و شتی جوان ، جگه له کتیبی «شاپورگان» .
- 23 - نالی مدرس ل 558 ، نالی خه زنده دارل 113 ، نالی مقبل ل 43
- 24 - نالی مدرس ل 585 ، نالی خه زنده دارل 118 ، نالی مقبل ل 43
- 25 - نالی مدرس ل 587 ، نالی خه زنده دارل 118 ، نالی مقبل ل 44
- 26 - نالی مدرس ل 682 ، نالی خه زنده دارل 122 ، نالی مقبل ل 68
- 27 - نالی مدرس ل 717

جگه له و سه رچاوه و کتیبانه ی که نلویان له په راویزه کاندای هاتووه سوود له م سه رچاوه و کتیبانه ش و هرگیراوه .

1 - علاء الدین سجادی میژووی نه ده می کوردی به غدا چاپی دووم 1971

2 - مسعود محمد - چه پکیک له گونزاری نالی - گونلاری کوپی زانیاری به غدا 1974

3 - گنج سخن - جلد دوم - از نظامی تا جامی دکتور ذبیح الله صفا تهران 1354

4 - برهان قاطع جلد چهارم - تهران 1334 - 1335

لبهر تيشكا ره خنى

انور محمد طاهر

ناگاداره ژ سرىالو دادى و شه پولا هوشيارى و فلسه فا
وجودى نو نفشتوكيت كافكاو جيمس جويس و سارته رو
كامى و .. هتد . دخوينيت و بى «متاثر» دبیت ..

دگله كورگه،

نهف چيروكه ژ كومه لا چيروكيت وى مه يا هه لېزارتى^۱ .
نهف چيروكه ب پهنگى خارى مه يا راهه كرى

- 1 - قاره مانيت چيروكى
- 2 - شه په نيخ د چيروكى دا
- 3 - جه «المكان» د چيروكى دا
- 4 - دهم «الزمان» د چيروكى دا
- 5 - دويماهيك .

1 - قاره مانيت چيروكى

1 - بارام :

قاره مانى سهره كى يى چيروكى په گه لك چيروك نفيس
بو مه وه سف دكته كو كه سى سيبه مى تاكه يان هنده جارا بارام
خو دهپته پيش وهك چيروك بيژى شانويى .

چيروك نفيس بو مه بارامى وه سف دكته كو لاهه كى
بيست و شش ساله ژيى وى يى راپېچايه ب جلو به رگيت
كوردى .

ساكويه كى [«پالتو» له شگرى گه لك ده ما يى لبر نهفه
وه سفا ديمه نى قاره مانى يى دهرغه په بارام كو قاره مانى
چيروكى په مروغه كى بى تاقي كرن و سهر بوره هزوو بيريى وى

نه كيكى تازه تر زور جار مروغه كه وون دهكات و سهره تاي
نيو سنى روخسارى مروقى خو مالى داده مه زرينيت نه و
مى نه چى دهكاو هه مو پرده كاني نيوان خو يى و پياليزمى
هه يو خاندو ريگه ي گه رانه وهى هيشتوتته وه به لام باش نه و
هه روز چيروكدا زور ناوه ستايه چيى بى رهنگ بو مه نه لووژو
هه يلوك فلاش باك دهكات و مه ودا (بعد) فرى دهرپته وه
چيروكه وه هه نديكيش ته واو پشت ده كه نه مروقى كوردو
مىندوى به ناوى هونه ره وه [خسر الدنيا والاخرة^۲] نه ز دپيژم
نه كرى فى خه تابار كرنى دگه رپته دوو هويا :-

1 - هه ر سى سه يدانيت هيژا ژ نيك بيرو باوه رپت فلسه فى
هه يلكتيكى فى چه ندى راهه دكه ن نهف قوتابخانيت
سرىالو شه پولا هوشيارى [تبار الوعى] ب تشته كى
نه ره وال قه لم دهن .

2 - قاره مانيت چيروكيت سهيدا «حوسين عارفو نوو گه لك
چيروك نفيسيت دى وهك محمد موكرى ، ره نوف بينگه ردى
سه لاح شوان جياوازى يا هه ي دگه ل چيروكيت كوردى
بيت سالاييت [شيسيتى و] به رو خارتر نه و ژى دكرپته دوو
نه كره رپت دى :-

3 - نه و بارو زروفيت راميارى و كومه لايه تى يى ملله تى مه يى
كورد تيدا دژيت گه لك جوډاى يا هه ي دگه ل سالاييت
پيشى چ ب ئالى راميارى هه چ ب ئالى پيشكه فتنى ،
مه به ستا مه مروقى كورد ئالوز بوون و گيرو كرفتيت
شارستانيه تى [ازمات حضارية] يى لدهف په يدا بوين .

ب - چيروك نفيسى كورد خود كوهمى گاي دا نه نفستيه !! هزوو
بيريى نوى نه فتن ل نه ده بى نورپاى په يدا بوين يى

که له ک ژ پاشماوهیت بابی وینه وهک نه و دبیزیت . [نازانم من به چاوی خوم نه مدیوه به لام ناموزگاری ی باوو باپیرانه ری ی تیده چی ..]^{۴۰} .

پلا خاندن و روشنبرییا وی نامادهیا کشت و کالی بدویماهی هینای وهک دبیزت [به دریزایی خویندلمان هه تا نامادهیی کشت و کلمان ته و او کرد هه ر پیکه وه بووین]^{۴۱} .
نه ز دبیزم چیروک نفیس نه فه یا هینای دا سهری ریکا لبر خوینده واری به رزه که ت
دج ئیک کرتن هه په ل ناف به ینا فی قاره مانای و چیروک نفیسی ؟

نفیسه رو شاعری ئه لمانی یی مهن جوهران فون گوته دبیزیت هه نفیسه رهک به حسی خو بو مه دکه ت ل نفیسینیت خودا هه چهنده نه فه نه مه به ستا ویه^{۴۲} .

یان ئیفان خوتسارف ره خنه گری سو فیاتی دبیزیت [نفیسه ر دفتت بی وردو هینم بیت ل پشکینا ژيانا خه لکی ب رهنگه کی گشتی هه که نفیسینا وی دی پته رویدانا خودی (ذات) وی زیده تر نه]^{۴۳} .

ل فیره مه به ستا مه نینه کو چه ند ژ سه دی نفیسه ر به حسی یاداشت و ژياناما خود دکه ت به لی نه م دشین بیژین کو نه ف قاره مانه نیزیکه کو چیروک نفیس به حسه خو دکه ت . به لی بارا پتر رومان نفیس و چیروک نفیسینت جیهانی ژیان و تاقی کرنیت وان یا رهنگه دای ل به ره میت وان .

به لی نابیت قاره مانای چیروک نفیسی دانینه بن چادره کا سیاسی و ده ست و پییا لی گریدین به لی یا فره رهنگه و سیمای و تاییه تیت وی بزانی دا ده رگه می چیروکی له فه بیت نه و ژی نه ف خالی خاری ته :-

1 - مروفه کی به رلایه نو یی دویره ژ هه می حیزب و تاقمیت سیاسی نه به سی نه فه بتنی هه تا که له ک دگل «ویسی» هه فالی خو کول هه رسی قوناغیت قوتابخانی پیکه بوون ژی نه رازیه چونکی مروفی سهر ب تاقمی سیاسی هه بیت لبا چیروک نفیس وهک که ری په زیه نه دهنگه و نه به نکه به سی ریکا لی دبن فیت لی بجیت

وهک زار ده فی قاره مانای چیروکی بارامی دبیزیت [مهگر حیزبه که ت فه رمانت بی بدا نه مایان ده بی فه رمانی حیزب له لای ئیوه ره تکرده وهی بو نی یه که ده لی بمرن ده مرن وه لاهی سه یین]^{۴۴} . هه ر چیروک نفیس لفی چه ندی ناراوستیت به لی مروفی سیاسیسه تکار که له ک دفتت دویر بکه فیت ژی چنکی ل ده ف وی هه ر ناخفتن و په یفیت زلو مه زنن ده می بارام به حسی وهیسه ی هه فالی خو دکه ت پستی که تیه دافیت سیاسیسه تی دبیزیت :-

[که چی که وتیه داوی سیاسیسه ته وه ئیتر نه عوزو بیلا لیم بویته فه یلوسوفیک]^{۴۵} .

هه ر وهکو نه و دگل خو دبیزیت زار ده فی وهیسه ی کو مروفه کی خه یالی به ئول واقعی ناژیت [- هو .. هو بارامه خه یالویه که ده رگام لی بکه ره وه ، هاتووم جاریکی تر له خه یاله بر سه یرو سه مه ره که ت بدو یین]^{۴۶} .

هه ر هوسا قاره مانای چیروکا که له گورگه مروفه کی گوشه گیری فی چه رخی یه ، [وضوح الرؤیا] ل ده ف نینه جاران دبیته مروفه کی «مثالی» دفتت دویر بکه فیت ژ خه لکی هه میا ئول کومارا نه فلاتونی بو شاعیران به حسی ژی کری وی دروست که ت و . نو دویر که فیت ژ خه لکی ئاواپی وهک دبیزیت [تاکه خانوویه کی ته ریکی دور ئاوا دور له ئاواپی یان کردوه]^{۴۷} .

نه ف دویر که تنه ب مال و خیزانا خو فه یی هاتیه ره ت کرن ژ هه می که س و کاریت وی به لی قه ت گو ه نه دایی مه سه له یا کریه «حدی» به لی ناخفتنا فی به ری چیروک نفیسی نه قل دکه ت کو دبیزیت :

[به خه یال شتیکی خوشه به لام به کردار قه ت نا هینرته دی]^{۴۸} نه به س نه ف چه نده چیروک نفیسی دفتت قاره مانای وی مروفه کی یاخی بووی بیت ژ کومه لی قه ت نیزیکی وان جو ره که سا نه بیت هه تا هه فالی وی وهی هه که هاتبا فی [کومارا] بخو دروست کری بریار دا ده رکه ت وهک دبیزیت [نه م وته ی عه له یکه سه لام و نه عه له یکه سه لامه ی خه ونه که مت چون له بیر مابوو یا که تو ده تزانی نه وه بریاریک بوو دابوم ئیتر چون هاتیت به لام ... نا ... نا نیلیسیت به تاییه تی له و وهخته وهی ... ده ست دایه سیاسیسه ت سوور ده تزانی چ وه رامیکی تو

حدمه وه گوايه به تو بليم نه عه له يکه سه لام برو وه له [۱۳].
 ... يان خه لك هاتن ل دهف دوزه خي بو دروست دکه ن
 نهغه زي گه له ک نيزيکي گوتنه کا سارته ري به نه فا بيژيت
 دوزه خ نه وه نه فا خه لك بوته دروست دکه ت] .

وهک بارام دبيژيت

[خه لکيکي بي شو مار به نيازي هه روا بو سه عاته وه ختيک
 سوور که وتنه وه له دوزه خه که ي خويان و حه وان وه له
 هه شته که ي تودا پوزانه که وتنه ريچکه به ستن بولات چي
 مکه يت ؟ دياره هيچ ريسه که ت ليده بيته وه به خوري
 به هه شته که ت ده بيته وه به دوزه خ] [۱۴].

... قاره مانى چيروکي کو نافي وي بارامه گه له ک
 هه ليزاردنا خودا بي سه ربه سته وهک قاره مانه کي [وجودي]
 ماف هه ليزاردني بي هه ي نو نه ف ريک و نالوز بوونا که تيه تيدا
 قه ت چ چه رخ و فه له کا تاوانبار نا که ت وهک قاره مانيت چيروکيت
 رومانسي وهه تا راده يه کي هنده چيروک نفيسيت رپالزمي به عني
 مروف بي سه ربه سته ل وي ريکا لي دچيت چنکي نه و ريک ب
 تره زويا خويا هه ليزارتي ده مي قاره مانى ژ کومه لي فه ده رکه تي
 نه و بتني بهر پسياره که سي دي نه وهک دبيژيت :-

[خه تا خه تاي خو مه ده بي شاني بده مه بهر] [۱۵] ، هه تا بي
 سه ربه سته بو ده مي جهه بخوه ليزارتي ب هه مي ناره زووني فا
 سو خو وهک دبيژيت : [کويت بي باشه بچو به ناره زووي خو ت
 هه ليزيره ، له وه ي هه مانه کامي به دي تو يه ده ستي بخه ره
 سه رو بليم به سه ر چاو] [۱۶].

نه ري نه م دشين بيژين قاره مانى چيروکي مروفه کي
 [وجودي] به يان نه ؟ !

مورکا ناشکرا يا هه ي نه ده بي وجودي کو قه له قه
 نه و زي (قه له ق) به لي هه ر چه نده قاره مانى کاک
 [حوسيني] هه سته ب ترسي دکه ت بيتر ژ [قه له ق] نو ترسي و
 قه له ق، گه له ک ژ نيک جودانه .

[د . عبدالرحمن بدوي] [۱۷] به حسي قني جودايي دکه ت
 دبيژيت [دفتيت نه م تيگهل نه که ين ل ناف به ينا قه له ق وهه مي
 جوريت ترسي چنکي ترسي ژ تشته کي ديارو ده سته نيشان کريه
 به لي قه له ق نه ژ تشته کي تاييه تي و بو مروفي تني ژ گه له ک

تشتانه بو مروفايه تي هه مي وهک قه له قا مروفي ژ جيهاني وگيرو
 گرفتيت وي نو چاره نووسا مروفايه تي به کا دي گه هته چ ده راف
 قه له ق ل دهف مروفي يا هه ي به س لدهف حه يوانا نينه .

به لي ريبه رو فه يله سوئي وجوديه تي سارتر پيناسا قه له قني
 دکه ت و دبيژيت [قه له ق تشته کي مروفايه تي به هه بونا مروفي
 وهک خود (ذات) کو مروف بهر پسياري چاره نووسا خو يه فيجا
 ژ بهر هندي مروف بي بي کوني دکه ت دابگه ته نارمانجيت خو
 نه ويني دفتيت بده ستي خو قه به ينيته نه فه ديبته هه يني
 داهيناني] [۱۸].

فيجا نه ف قاره مانه دکه ل گريا چيروکي ده سته بي دکه ت
 بي [قه له ق] سه ر چ ؟ سه ر هه مي نالو گورا وهک بارام بخو
 به حس دکه ت کو قه له ق يا هه ي چ ريبازو تاقيميت سياسي نه شين
 دروست بکن وهک نه و دبيژيت [منيشي گوشه گيريکي هه لاتوله
 کومه لي توده ته وي گوايه به سياسته چاکی بکيت] [۱۹] به لي بيتر
 کو وي قاره مانى (قه له ق) هه بيت گه له ک ترسي يا هه ي ژ گورگي
 هه ر چه نده هه که ره مز بيت «ترسي» ديبته تشته کي رهوا ، فيجا
 قه له ق ترسي ل دهف قاره مانى ديبته نيک معادله نه و زي ده مي
 دبيژته نايشي

[نازانم له شتيک ده ترسم نازانم چي به .

- نايش گيان خو ت مه شله ژينه ياني مه به ستم نه وه يه بليم
 خو ت مه ترسي نه] [۲۰] نه ف قاره مانه گه له ک بي ر ق و کينه سه ر
 کومه لي مروفي ياخي بووي شو رشگير ملله تي به ازوت ليدف بيرو
 باوه ريت خو سه خمراتا پيشکه فتنني نه کو دا بن گورکه ت نه ف
 ره ق و که رب و کينه نه يا پيروزه به لي گه له ک نه چينا يه تي به لکويا
 عه شاييره چنکي خزم و که سیت خو نه بي نه فیت دي ل ناو اي
 دژين هه مي گورگي وهک بارام دبيژيت [با هچينه ناو ناو اي له وي
 له گه ل گورگه هاوه لياندا ده س بده نه يه خه ي يه کتري هه ر
 دوکيان دايه قاقاي بيکه نين نايش هه ر به ده م بيکه نينه وه
 وتي :-

- نه ي باوکم دايکم نه ي کاکم و ...

- نا نه وان نا .. نه واني ليده رچن] [۲۱]

به لي قاره مانى چيروکه کو بارامه ل دويماهي به چيروک
 نفيسي ده سته وي دکريت تووشي داشکه ستنني دکه ت نه ف ريکه

بخو هه لېږداری کۆ به رامبه ری سړ وشت و باو زه ریانو
 به رهنګاری و خه بانه کا ژین و مرنا دګل ګورګا کری کۆ قهت
 نه که ریته ناف کومه ل و خه لکی به لی دهم سېدی داتیت ئو پوژ
 هه لیت ګورګا دپه فن پېش قاره مان که یف شادییت سه رکه فتنی
 بکه ت ، نه ف زحمت و نازار چو به رنافی دا دچیت دهمی دبیژته
 ژنا خو ناماده بکه دا بچینه ناف ګورګیت دوو بی وهک [جلو
 بهرګی پیوستی منداله کان و خوم و خوت بیچه ره وه ناماده بن
 ده چینه وه ناو کومه لګای ګورګی دوو بی] ۳۳

نایه کاک حوسینی بو ؟ نه ف قاره مانه نیخسته فی کراسی
 نه هیلا پشتمی وی نازاردانی بګه هته سه رکه فتنی کونه فه بناغی
 ئولی [قه لانه] یان نه ف زحمت ته هه می وک به ردی سیزیفی
 لی هات یان بارام پاش که زبووژوان بیرو هزریت خو ؟؟ یان زانی
 چاره نووسی وی نه وه دګل ګورګیت دوو بی بژیت نه ز دبیژم
 سه یدا حوسین نه بی « متعمد » نه ف چاره نووسه بو قاره مانی
 خو دانای به لی وهک نفیس ره رخنه کری عه رب غالب هه لسا
 دبیژیت [لپشیی من دفتیت بیژم و باوهری ب تشته کی دروست
 بهینم نه و ژی ژ تاقی کرنا منه وهک چیروک نفیس و په رخنه گر کو
 هونه رهنه د هه لویستی سه رکه کی نه فی بیرو هزریت وی بو دچن
 نا هه لېږتیت چونکی دستوفسکی ی ژار رومان دنفیسان دفیا
 هیرشا به ته سه ر سوشیالستا به لی لدویماهی په هزرو بیژیت وان
 دارپشتن ..

2- ګورګ

د . خالده سه عید دبیژیت [رومان نفیس بهندی نه
 راوستیانه کو واقعی شی بکه ت و په رخنه لی بګریت به لکوی هاتی
 هنده په مزا دروست بکه ت دا واتاییت به رده وام بده ت و بشیت
 بمیژیت دا تشیت نوی دروست بکه ت نه لبت نه ف لاکاری
 هونه ری دی رووناکي و فنه ژین تیدا هه بیت] ۳۴ .

سه یدا حوسینی که له ګورګ کریه دناف دراما چیروکی دا
 نو دوه وره کی دپوژ سه رکه کی بی دای نه ز قهت بی دودل نینم
 کۆ نه ف که له ګورګا په مزه بو دوژمنی و شه ری و ده ست درپوژ
 که را ئو شیبایی که له ک و اتاو مه عنا ژیر به ردا ګورګا بیژوت .
 ګورګ د فلکوروی مه بی کوردی بی پره ژ به ندو سه رهاتی و

چیروکیت سه ر ګورګی نه وهک دبیژن تو با ګورګی مه رکه یان
 [ګورګا دپیستی مهی دا] چیروک نفیس به رکه کی دو چیچک
 بیت کوشتین ګورګ وهک په مز دچیروکی دا « بعد » یا دای هر
 دو قاره مانا [نایش و بارام] بیره اتیت زاروکی بیت هه بن سه ر
 ګورګی دهمی ګول دهنکی ګورګی بووین کۆ که له ک هزرو بیرا
 دهاته یپ هزرا وان وهک نایش دبیژیت ۳۵ « زور حیکایه ت و سه ر
 ګورګه شتم . هر باره ی ګورګ له دایکم بیستوه به تاییه تی له
 سالانی به نه مسالی نیمه دا .

ل فیره چیروک نفیس قاره مانیت خو بی ناماده کرین دهمی
 وی درامایی ده ست بی دکه ت دا قاره مانیت وی مه سه لی تی
 بګه هن په عنی چیروک نفیس دراما یا کفاشتی و مونتاچ کری و
 « بعد » یا دایه خوینده واری کۆ هاتنا ګورګا په عنی شه رهنیخ
 ده ست بی دکه ت نه فه ژی سه رکه فتنه چیروک نفیس ل بکار
 هینانا فی ره مزی ، به لی سی جارا چیروک نفیس وهک صوفیه کی
 « سزا » خو ناشکرا بکه ت نه فه یان خه فله ته چیروک نفیس
 که تیه تیدا یا بی سوره سه ر هندی کوره مزی خو ناشکرا بکه ت
 دا هنده مژو مورانا سه ر راکه ت خوینده واری ناسای
 تیګه هیت و بو وی روهن بیت وهک دبیژیت [با بچنه ئاوی و
 له وی له ګل ګورګا دوو بی په کانی هاوه لیاندا ده س بده نه
 په خه ی په کتری] ۳۶ .

یان دبیژیت [هیچ به هه له مه چو ګورګی زور ناسایین و
 به لام هینګجار برسین و بو تیر کردنی ورګیان په لامار دده ن سل
 له هیچ شتیک ناکه نه وه ګوایه ګورګی دوو بی یش هر وهه
 ناکا] ۳۷ .

چیروک نفیس ګورګ بی هینای ره مزی خرابی نه ری ما
 دبیت خه لکی وی ئاوی هه می مروفتیت خراب و درونده بن وهک
 ګورګا قهت نه فه یا نه په وایه ته پرو هشکا هه می پیکله بیینه
 سووتن .

3- نایش

هر چه نده کاک حوسین عاری که له ک باوهری ب ژنی یا
 هه ی دفتیت دهور هه بیت به لی وهک مروغه کی فی جیهانا سی هر
 دهوری ریغه لانه ک و تابعی بی ئو ژن هر یا لین دلوفانی و

برمکی و چه لهنگیا میری نه ز دبیژم نه فه ژی دزفریته دوو نه گرا :-

۱- چیروک نفیسی نه فا کویراتیا [لا شعوری] خو بی سوورو زمرکرن ناشکرا کر .

۲- یلن چیروک نفیسی نه دفا دیمه نه کی نه [واقعی] بی کومه لی وهر بگریت دویر بیت ژ دوست کرنا قاره مانیت سوپرمان .

نایش د چیروکی دا سیتافکا [بارامی] په شو بیرو مریت وی فه د دجیت ورافه دکات وهك سه زاری وی دبیژیت تو چون بریار دده دیت من وها ده کم [۳]

یا هنده جارا نایش دبیته نه گرا هندی وری (بارامی) هپته خاری و دوری شله بی ببینیت د شه رهنیخی دا وهك سیزیت .

[فهرمو بزانه به چ حالیکې گه یاندوین تو نه گره نه و حمله نه یدا په له که لالت بو ناوهارا توش دهبووین [۳] یان گری و ترسا نایشی نا هیلیت بارام هیرشا گورگا برت و بلاغه بکت وهك بارام بخو دبیژیت [له دلی خویدا وای بریار دا جوهری بگا تا نه وی تر ده که ریته وه سهری بو خواردنی و مرستی ته قه لیکردنیان به کومه ل بی بیته وه به لام دهنگی گریخیکی به کولی نایش وازی له و بریاره بی هیناو به پرتاو خوی کرمو به ژوردا [۳] .

سو قاره مانیت دی د چیروکی دا بیت هین وهك وهیسه هفتو بارامی تو بازه سه ی وان به لی نه فیت مه به حس ژی کرین مو به با چیروکی نه .

د شه ره نیخ د چیروکی دا ،

چیروک نفیس هونه رهنده قهت نه بی بهر پسپاره بو مه وهك وینه گری فوتگرافی نه ف جیهانا دبینیت نه قل و نه خش بکت به لی یا وی د فیت بکت سه رو ژنوی نه خش و پلانا بو جیهانه کا سوی دانیت وهك هه فیری هه ستریت دویمایکی خینده وار که هته وی راستیا وی دفا بیژیت .

کاک. حوسینی لفی چیروکی دا شه رهنیخه کا دروست کری هه که نه م بهین وهك پراکتیکا د عمه لی ، سه ح بکه ینی هنده

تشت نه واقعی نه نه فه ژی دی بیته وهك به رسفا [سارویان] ی دای [که چیروک نفیسی نه مریکی ب په گه ز نه رمنی به گوته نه ف چیروکیته ته که له ک ژوان نه راستن هنده رویدان بیت تیدا هین کو زحمه ته بین .. (سارویان) ی گوته چنکی من چیروک بیت نفیساین نه راهورت سه ی دایی حوسین دراما چیروکی ده ست بی دکات ب ریك خوش کرن و فه وژارتنی هه تا دگه هته فی سهره نیخی ، نه وژی ده می (بارام) توغر درکات و دویر دکه فیت ژ کومه لی تیدا نه وه خیزانا خو دو سه ری زارویا دچنه دویر ناوایی دژین ، ناسمان دبیته مژو موران دویمایکی .. زریان بشتی هنگی دی په گه زی سهره کی هینته ناف چیروکی پشتی [جه وه کی] دروست دکن وهك چه وا د چیروکیته پولیسیت روژ ناسفادا دبین پش بسونا تاوانه کی مه زن ، میشکی خوینده واری ناماده دکات کو دی تشتک په یدا بیت . نه وژی که له گورگه .

نه ف بابه تی شه ره نیخا مروفی دگل سروشتی که له ک رومان نفیسا یا لی فه کولای تو به حس کری وهك ملقیل درومانا [موبی دیک] دا یان نه رنست همنگوای درومانا پیره میرو زه ریا یان جه نکیز نیتما توف د رومانا [سه ی به لک] یان گابریل کارشیا مارکیث د [سهراتیا ده ریا وانه کی خنده قی دبیت کاک حوسینی مفا ژ فان وهر کربیت به لی قهت ژ داهینانا ویکیم ناکهت چنکی وی جیهانه کا کوردی خومالی یا خه ملاندی و بهنه کا . کورده واری دعت .

نه م دشین فی شه رهنیخی بکه ینه معاده له په ک

د سروشت مروفی ،

سروشت [زریان + به فر + که له گورک دژی مروف [بارام + نایشه + بازه دو به رن دکه تینه شه ره نیخه کا به ر دهوام کوسروشت نه وژی پیکهاتیه ژ زریان به فر کوچمه تا گورگانه دی بیته یاره یدهک کو گورک دژوارتر بن و نو سه رماو زریان بینه ناسته نگ دا باران بی لاوازی بی زه فهر بیت . به ری دی بی پیکه هاتیه ژ یارام و نایشی دگل دمانجی کو نه وژی تکنولوجیا په مروفی یا بخو دروست کری شو که له ک کاره کی مه زن دبینیت بو رووخاندنا به ری دی . بازه ل شیره بی دگل به ری مروفی دژی سروشتی چنکی

جهو شوین (المکان) د چيروکي دا

گاستون باشلار دبیژیت :-

[هر جهك نسبهت بن تاييه تیخو بیټ نه ته وایه تی هین کو (ته عبیری) ژ دیتنه کی دکهت] . نه ف جهی دراما چيروکي لی تیته گیران کوردستانه نو مورا نه ته وایه تی پیغه دیاره هه که هاتو نه ف چيروکه وهرگیرا سهر زمانه کی بیانی خوینده واری وی نه زمانی دی تشته کی ژ زفستانا کوردستانی زانیت .

چيروک به حسی دور جها دکهت .

1 - ناوایی به لی چ نیشارهت نینن کا نه ف ناوایی به باژیره یا گونده هر دبیژیت .

[ناوایی ته نیا به دووکه لی لوله ی زوہاکانیدا ده زانرا نه وه ناوایی به دهنه به وورته و جوله و به دیمه ن هیچ نیشانه به کی تری پیوه دیار نه مابوو] .

به لی هه که دیار کر با دا پیتر خزمه تا چيروکي کهت چونکی باژیره «تحدید» قوناغه کا ملله تی دکهت و دشین چه رخی چيروکي تیدا دیار بکه یین پشته ی بزاین وی باژیری کا چند شارستانیته تی بریه .

2 - جهی دووی - چوله - به عنی سروشت دویر ژ مروفاو گيرو گرفتیت وان یان تیک دانا سروشتی ژ نالی مروفی له به که م که س بو وی خانی لی نا فا کری ، وه ک دبیژیت [نه ی نه مه روژی نه وه به نیوه له و چوله وانی به بمیننه وه] .

وه ک دیاره ناوایی ل جهه کی به رزو بلند بیت چونکی چيروک نفیس بو مه هوسا وه سف دکهت کو هاتن ژ گوندی سانه ی تره ژ چونی . وه ک دبیژیت :-

[که رانه وه که ی ناسانتر بو له چوونه که ی] نه فی وی ناوایی بیژیت دچنه ریزا گورگیت دوو بهی قهت ژ گورگیت درونده دویر نینن تنی نه ف مه سه لا فه سه لجهی نه بیت کو گورگ چار بهی نه نو دوو بهی .

چيروک نفیسی دفتیت چ پیوه ندی وان هر دو «جها» پیکه نه مینن هر وه کو دوو جیهانیت دژی به ک بن .

به لی لفره دا مه سه له کا نابوری و پیوه ندیت مروفاپه تی یا

مروف ب هوش و هزره مه ندیا خوینی کیشایه به ری خو کر به دار دهستی خو شاره زای ل به ری دی یاهه ی .

نیشاره ته ک یا هه ی بو ده ست بهی کرنا فی شه ره نیخی نه و ژ ی وه کی گولا نیکی به نه فا په قیت ل جه بهی نو شه رو ناتش ده ست بهی دکهت نه و نیشاره ته ژ ی ده می پازه دره ویت [بارام ته و او به ناگا هاته وه دهستی له نایش به ردا و قیت بووه وه بازه به و په ری حیرس و تووره یی یه وه ده و په ری]^{۳۱} .

نه فه نالی دی ده ست ب شه ره نیخی کر بارام خو ناماده دکهت [نه وسا هه لساپه وه سهر بهی که له گورگ ته و او نیزیک بوونه ته وه هیچ سلنیک له وه پرینی بازه ناکاته وه]^{۳۲} .

بارام رابو ده مانجا خو هه لگرت و بازه که ته دیف ده ست بته قی کر گورگ ره فین به لی شه ره نیخ بدویمه ی نه هات چاره کا دی که له گورگا هیرشه کا دی کر ، وه ک دیار دبیت .

[که له گورگ زوری بهی نه چوو په یدا بوون به شاشکرا هه ستیان پیده کرا که ته و او نزیک بوونه ته وه ده ورو خولی خانووه که ده دن]^{۳۳} . ده می هر شالوویت که له گورگا بهر ده و ام دبن وری بارام و نایشی ده هیته خاری ترسا گورگا دکه فته دی وان نایشی به ردا گریه نو دودل بوون کو نه فنه گورگن . [نه ی ده بی چی بن .

- ده بی دیوو درنج بن خویان خستبیته پیستی گورگه وه]^{۳۴} . ل دویمه ی . قه ناعهت بو چی دبیت دبیژیت :

[نایش راست ده کا گورگ نین نه مانه گورگ نین]^{۳۵} به لی نه ف [معادله] و شه ره نیخ یا گریدا به ب تشته کی نه و ژ ی (الزمن - دم) بورینا میلی سه عه تی سه رکه فتنه بو به ری مروفی دژی سروشتی .

نایش و بارامی یا خو راگرتی و خه باتی دکن هه تا روژ هلاتی و نو دنیا روهن دبیت هر چه نده ل کورده واری قهت نه بو به زریان نیک شه فدا ناکیشیت به لکو چه ند شه فا به لی چيروک نفیسی نه فه یا ترخان کری بو چيروکا خو سپیدی روژ هلات [نایش دنیا رووناکه و که له گورگ نه ماون ته و او بزگار مان بوو .. رزگارمان بوو .. ته و او] .

به عنی دویمه ی کا فی تراجید یایی ب هلاتنا روژی دهیت .

هه می ده‌فەر بو ده‌فهری وه لات بو وه لاتی نه و پپوستیا مروفی
حوکمی هندی دکات نو [مکانیهت] تا نه مینیت جیهان دبیته
گو- مک ، چیروک نفیس نه شیا بپریت نه وژی ده‌می بارام دچیت
همنی بو چرای خوبهینت وه کی دبیزیت [خو ده‌توانم فرسه ت
سیمو بجم هه ندیکی تر بینم به لام ناچم] ۳۳ .

یه عنی جاره‌کی بی چووی به لی نه فیت بکه ته دو جارا
چکی فی کافی پپوستی بی نینه .

نه و جه- [ناوایی] دوزه‌خه به لی چوئی وی به هشته وه
سزیت :

[به دریزای نه وه هشت مانگی پپشووه له چیمان که م
جو . زیانیکی بی قره و بره و بی گپهل و سهر یه شه‌وه نه که س
حقی به سه‌رمانه‌وه بووه و نه هه قیشمان به سه‌ر که سه‌وه
جوه] ۳۴ .

خانی یه مروف تیدا دژیت جیهانا نیکی یه نوچه‌کی هه ف
چنکه ل بیرهاتنیت مروفی نو جهی مروف تیدا فه‌هه ویای
ره‌میت خو بییت [لا شعوری] مه‌دا بییت هه‌ین هه‌ر هزره
ته‌خمینه‌کی بکه ی دی هیته بیرا مه .

وه‌ک باشلین دبیزیت .

[ل زفستانیت (تراجیدی) ده‌می نه‌زل مالا بابی خو
مه‌یفانیت مه ژمالا وان نوخر دکرو دچونه خاری نولین رحمه‌تا
ریتا هه چکو قوناغه‌کا دریزه بوچه‌کی نه دیار دچن من پریدل
غیا نه‌زل دیف پیت وان بکه لم وه‌ک دکتیبیت دیروکی بو مه
فه‌دگپن] ، نه‌زه‌وه‌بکه‌م ۳۵ .

ب راست سه‌یدایی [حوسین] ژی وه‌ک باشلین دبیزیت
شیا به‌حس کرنا فی (جهی) دیروکا مله‌تی کوردو دکال
سالینت زریان و به‌فرا بوراندی ب فان روداوا گفیشیت و فه
قه‌تینیت چونکی مه‌سه‌لا زفستانی و به‌فرو زریانا که‌له‌ک یا
گریدای یه ب کومه‌لی کوردی فه نو که‌له‌ک جارا یا کریه میژوو
بخو وه‌ک دبیزن به‌ری به‌فرا سوور پشته‌ی به‌فرا سوور فلان
که‌س هاته سه‌ر دونیایی .. هتد .

میژوو بیته که‌ره‌سه بو هونه‌ری چیروک و رومانیا یا ره‌وایه
لده‌ف هه‌می چیروک نفیس و رومان نفیسا وه‌ک دبیزن [رومان
نه‌و دیروکه‌یه قه‌ت نه ره‌ش دبیت نه ده‌یته ژبیر کرن] .

● ده‌م - کات [الزمن] د چیروکی‌دا ●

چیروک نفیسی چه‌وا مامله‌ت دکال [ده‌می] کریه د
چیروکی‌دا ؟ ! ..

نه‌که‌ر گپرانه‌وه [سرد] چیروکی دکه‌ته ناف د زه‌منی‌دا
به‌لی وه‌سف چیروکی د جهی‌دا راوستینیت و نو دکه‌ته چه‌ند
[مشهد] ل فرمانی نوکه [الحاضر] .

د . عبدالرحمن بدوی دبیزیت [ده‌م «زمن» ل چه‌ند
حاله‌تا راوستیت وه‌ک حاله‌تی «قه‌له‌قی» چه‌وا ده‌م بی راوستایه
پپچه‌وانه‌وه نه‌که‌ر ل حاله‌تی که‌یف خوشیا دابیت ده‌م کورت
دبیت] ۳۶ .

کاک حوسینی بخو که‌له‌ک مفا ژ فی چه‌ندی بی‌وه‌رگرتی
که‌له‌ک روودا و بییت چیروکا خودا راچاندین ل ده‌مه‌کی کورت
دا .

چیروک ده‌ست بی دکات بده‌می نیفاری نو هه‌تا سپیده
ده‌لیت .

لده‌می نوکه [الزمن الحاضر] چیروک نفیس نه راوستایه
شیای ب شیوه‌یی [فلاش باک] «تسلسلا» ده‌می بشکنیت نو
بچیت سه‌ر بیرهاتنیت به‌ری چه‌ند سالینت بوری سه‌ر باخفیت
«دراما» چیروکی ب ره‌نگی گشتی به‌حسی ده‌می نوکه‌و داهاتی
دکات یه‌عنی هه‌می کریارینت مه‌زن گریداینه بقی ده‌می فه
بارام و نایش بی ل ژفانا که‌هورینه‌کی بی خو ناماده دکان بو
شهره‌نیکه‌کی دکال که‌له‌گورگا نه‌ف شهره‌نیکه‌ جاره‌کا دی یا
گریدایه ب «زه‌مه‌نه‌کی» کورت نه‌وژی بوژ هه‌لاتنه ، وه‌ک
دبیزیت .

[تیپه‌ر بوونی کات باشترین چاره‌سه‌ره هه‌رکه
شه‌به‌قی‌دا نیتروهل ده‌بن‌وله کولمان ده‌بنه‌وه] ۳۷ .

کاک حوسینی که‌له‌ک یا خو گریدای ب وه‌سف کرنا جهو
خانی و که‌له‌گورگا و بارامی فیجا یا بویه نه‌که‌را هندی «ده‌م»
راوستیت سه‌ر حیسابا وه‌سفی هه‌ر چه‌نده یا خو دویر کری ژ
وه‌سفیت کلاسیکی کو ب دریزای وه‌سفا ناف چاف و دریزیا
قاره‌مانی دکرن .

زه‌من د چیروکی‌دا زه‌مه‌نه‌کی «وجودی‌یه» چونکی
قاره‌مانی نه‌ف ده‌می سالی کو زفستانه نو بی بزریان و هرو

باين ، بخو هه لېزارتي شه فه كا دريؤ بگه فته شه ره نيخى دگه ل
گورگا نوم سه لا «قدرى» تيدا نينه .

سى دهم يى لفى چيروكى بكار هاتين :-

1 - دهمى ئيستا [نوكه] .

ب - دهمى داهاتوو .

ج - دهمى رابوردوو .

به لى دهمى نوكه يى زاله سه ر چيروكى وگه له ك يا فه كرتى
چيروك دهست يى دكته ل دهمى نوكه وهك دببژت :-

[زوپاكه جاريكى تريش سوور بووه نيله نيلى گه شته لوتكه

له ودها نه ما له به ردا رابگرن] ^{۴۳} .

ژ به ر په ر (55) هه تا دگه هته (85) هه مى [زَمَن] د حاله تى

نوكه دايه چونكى يى گريداى ب وه سفى قهت نا لغيت هه مى
به حسى بارامى به ، چوناوايى هاته فه ، نفست ، رابو ... هتد .

تسلسلا دهمى نه شكانديه تنى ل نيك رسته نه بيت نه و

ژى دهچيته سه ركاتى بورى وهك دببژت [به لكو به قسه ي پيرانى
ئاوايى گوايه سى و پينج سال له وه به ر زريانينكى ترى وه هاى دى

بى] ^{۴۴} .

«زَمَن» دچيروكا هه ف چه رخوا نه فرو نه يا گريداى ب

تسلسلا خو شه پولا هوشيارى ل وردترين پيناسيت خودا كو
قاره مانيت چيروك و رومانيت وى نه ب كات و جها فه گريداى

نينن .

جيمس جويس ري به رو دامه زرينه رى فنى قوتابخانى

دببژت :

[هه كه نه ز شيابم په چه ناف جه رگى باژيرى «دبلن» و

به حسى ژى بگه م نه ز دشيم به حسى هه مى باژيريت جيهانى بگه م
چونكى تشتى تاييه تى ژ تشتى گشتى په يدا بوويه] ^{۴۵} .

«دويمهيك»

نهم نه شين هه ر رسته يه ك د چيروكى دا هه بيت نهم

چيروك نفيسى بگيشينه دادگه ها وهك پوليسى پشكنينى بگه ينه
پسيارو به رسف دگه ل چيروك نفيسى نو دفتت هه مى تشتيت

دچيروكى هاتين [منطقى] بن سه د ژ سه دى .

چاره كى پسيار ژ گوته ي نه لمانى كر كا چ د رومانان

«فاوست دا» نفيسى به رسفا واندا :- هه كه نه ز بو هه وه بيژ

دفايا چاره كا دى بنفيسمه فه ، نه ف «منطقيه تا» راست وراسه
دهونه رى دا گه له ك دهورى نه نديشه و سوزا كيم دكته به ا

جوره ره خنه يا په يدا بوو كو دببژت [ره خنا پراكتيكي] ك
سه يدا حوسين عارف د ديدارا چيروكى يا نيكه تيا نفيسه فانيه

كورد ل سالا (1979) نه ف ره خنه لسه ر چيروكا ره زا سه يد كولا
مه شق كر به لى سه يدا حوسينى ژى چه ند جارا يى كه تيه فاز

خه فله ت و بسه ردا چونان 1 - ژمارا گورگا هه ر چاره كى
نه مره كى د ده ته خوينه ده وارى دببژت [توده لى حوت هه شت

گورگى دوو يى] ^{۴۶} .

دفيدا چيروك نفيسى ژمارى زنده دكته وهك دببژت [له

جارى پيشوو زياترن سه يره يانى چوون دهسته يه كى تريشيان
هينا] ^{۴۷} ، په عنى ژهه شتا زنده تر لى هاتن دبنه دوو گه له گورك

هه كه ب حسابا چيروك نفيسى بيت كو گه له گورك هه فتن يان
هه شت نه فه بوونه چارده ب كيماسى وهك دببژت [نهك گه له

گورگيك يا وهك خوت ده لنييت دوو گه له گورك وانى په ئوبال به
گه ردم واپه] ^{۴۸} . به لى دهيت دهمى فيشه كيت ده مانجى حيساب

دكته دببژت كو من دوازه فيشه كيت هه ين نه و هه فته
گورگى ، دببژت [پيوست ناكا .... حوتن نه وه دوازه !!] ^{۴۹} ،

په عنى هه فته گورگن نه فه دوازه فيشهك .

دهمى به حسى ده رگه هى دكته دببژت كو ب سانه هى

سومى .

وهك [زورى يى نه چوو كونيكى په كوله ي تيكرد ئينجا

سه ريكي ته نافه كه ي تيدا په تکرده وه] ^{۵۰} .

به لى هه ر به حسى وى ده رگه هى دكته كو گه له ك زحمه ته
چ نامير نه شين كاره كى لى بگن وهك دببژت [دهرگا كه شى

ته خته دار كويزيكى نه و تويه كه چنگ وكه ليه كارى تيناكهن] ^{۵۱} .
يان مه سه لا سه عه ت وده مى نه يى وورده وهك به حسى دكته كو

شه به قى دا بيت :

[پينج و شهش حوت ده قيقه يه گوايه ده بى شه به قى
دابى نه خير نابى قهت نابى من نه گه ر چى له نايش وله خوشم

ده كرد به سه عه ت شهش به لام له راستيدا له دور به رى شهش
و چاره كدا شه به ق ده دا] ^{۵۲} به لى هه ر پهنى چه ند ديرا فنى ژببب

- دكتو دبیژیت [من ده زانم هیشتا نیزیکه سه عات و هختیکی
ناوه شه بهق بدا] ۱۹۹۰ .
- ژیدهر
- 1 - کلوان ژماره - 15 - قاره مان له چیرۆکی نوینی کوردیداو له
چیرۆکه کانی «حسین عارف» دا به نموونه عبدالرزاق بیچار .
  - 2 - کلوان ژماره (19) ناوه روکی سیاسی و کومه لایه تی ی چیرۆکی
کوردی . د . عیزه دین مسته فاره سول .
  - 3 - که له کورگ - حسین عارف - چاپا نیکی سالا - 1983 - له
چاپکراوه کانی نه مینداریه تی گشتی ی پوئشنبیری و لاوانی
ناوجه ی کوردستان .
  - 4 - که له کورگ ل 81 .
  - 5 - که له کورگ ل 72 .
  - 6 - لغة الفن القصصي - تالیف البرت کوك
تقديم وترجمه د . طه الراوي - مجلة الاقلام العدد العاشر تموز
1977 .
  - 7 - دراسة في قصص محمد خضير [الانتظار بدون جدوى غالب هلسا
الاقلام العدد العاشر تموز 1977 .
  - 8 - که له کورگ ل 2 .
  - 9 - که له کورگ ل 72 .
  - 10 - که له کورگ ل 73 .
  - 11 - که له کورگ ل 80 .
  - 12 - که له کورگ ل 58 .
  - 13 - که له کورگ ل 73 .
  - 14 - که له کورگ ل 71 .
  - 15 - که له کورگ ل 88 .
  - 16 - که له کورگ ل 72 .
  - 17 - الزمان الوجودي - تالیف - عبدالرحمن بدوی دار الثقافة
بیروت - 1973 - .
  - 18 - الوجودیه فلسفه الواقع الانسانی غازی الاحمدی - منشورات
دار مكتبة الحياة / بیروت .
  - 19 - که له کورگ ل 72 .
  - 20 - که له کورگ ل 101 .
  - 21 - که له کورگ ل 78 .
  - 22 - که له کورگ ل 108 .
  - 23 - دراسة في فن قصص محمد خضير، غالب هلسا الاقلام العدد
العاشر تموز - 1977 - .
- 24 - حركية الابداع . دراسات في الادب العربي الحديث دار العودة
- بيروت 1979 .
  - 25 - که له کورگ ل 78 .
  - 26 - که له کورگ ل 78 .
  - 27 - که له کورگ ل 81 .
  - 28 - که له کورگ ل 86 .
  - 29 - که له کورگ ل 81 .
  - 30 - که له کورگ ل 82 .
  - 31 - که له کورگ ل 73 .
  - 32 - که له کورگ ل 75 .
  - 33 - که له کورگ ل 80 .
  - 34 - که له کورگ ل 80 - 81 .
  - 35 - که له کورگ ل 86 .
  - 36 - جماليات المكان - تالیف جاستون باشلار ترجمه غالب هلسا -
كتاب الاقلام .
  - 37 - که له کورگ ل 86 .
  - 38 - که له کورگ ل 56 .
  - 39 - که له کورگ ل 88 .
  - 40 - که له کورگ ل 88 .
  - 41 - که له کورگ ل 88 .
  - 42 - جماليات المكان - تالیف جاستون باشلار ترجمه غالب هلسا -
كتاب الاقلام .
  - 43 - الزمان الوجودي . تالیف - عبدالرحمن بدوی دار الثقافة -
بيروت 1973 .
  - 44 - که له کورگ ل 88 .
  - 45 - که له کورگ ل 86 .
  - 46 - که له کورگ ل 87 .
  - 47 - جيمس جويس في النقد الادبي الحديث دراسة في الرواية
الحديثه والمصطلح الادبي .
  - 48 - که له کورگ ل 78 .
  - 49 - که له کورگ ل 77 .
  - 50 - که له کورگ ل 80 .
  - 51 - که له کورگ ل 81 .
  - 52 - که له کورگ ل 84 .
  - 53 - که له کورگ ل 88 .
  - 54 - که له کورگ ل 102 .
  - 55 - که له کورگ ل 102 .